ACTE ALE INALTEI CURTI DE CASATIE SI JUSTITIE

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE
COMPLETUL COMPETENT SA JUDECE RECURSUL IN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 19
din 18 noiembrie 2013

Dosar nr. 13/2013

Iulia Cristina Tarcea	N vicepresedintele Inaltei Curti de Casatie si Justitie, presedintele completului
Lavinia Curelea	N presedintele Sectiei I civile
Roxana Popa	N presedintele delegat al Sectiei a II-a civile
Ionel Barba	N presedintele Sectiei de contencios administrativ si fiscal
Corina Michaela Jijiie	N presedintele Sectiei penale
Adina Georgeta Nicolae	N judecator la Sectia I civila
Simona Gina Pietreanu	N judecator la Sectia I civila, judecator-raportor
Simona Lala Cristescu	N judecator la Sectia I civila
Laura Ivanovici	N judecator la Sectia I civila
Cristina Petronela Valeanu	N judecator la Sectia I civila
Dragu Cretu	N judecator la Sectia I civila
Ileana Izabela Dolache	N judecator la Sectia a II-a civila
Aurelia Motea	N judecator la Sectia a II-a civila
Rodica Dorin	N judecator la Sectia a II-a civila, judecator-raportor
Nela Petrisor	N judecator la Sectia a II-a civila
Ruxandra Monica Duta	N judecator la Sectia a II-a civila
Rodica Zaharia	N judecator la Sectia a II-a civila
Zoita Milasan	N judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal, judecator-raportor
Gheorghita Lutac	N judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Iuliana Riciu	N judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Eugenia Ion	N judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Viorica Iancu	N judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Cezar Hincu	N judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Ilie Iulian Dragomir	N judecator la Sectia penala
Mariana Ghena	N judecator la Sectia penala

Completul competent sa judece recursul in interesul legii este legal constituit in conformitate cu dispozitiile art. 516 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedura civila, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare (*Codul de procedura civila*), raportat la art. 27^2 alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea si functionarea administrativa a Inaltei Curti de Casatie si Justitie, republicat, cu modificarile si completarile ulterioare.

Sedinta este prezidata de doamna judecator Iulia Cristina Tarcea, vicepresedintele Inaltei Curti de Casatie si Justitie.

Procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie este reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror sef adjunct al Sectiei judiciare.

La sedinta de judecata participa doamna magistrat-asistent-sef Ruxandra Petre, din cadrul Sectiei a II-a civile a Inaltei Curti de Casatie si Justitie, desemnata pentru aceasta cauza in conformitate cu dispozitiile art. 27^3 din Regulamentul privind organizarea si functionarea administrativa a Inaltei Curti de Casatie si Justitie, republicat, cu modificarile si completarile ulterioare.

Inalta Curte de Casatie si Justitie N Completul competent sa judece recursul in interesul legii a luat in examinare recursul in interesul legii formulat de catre procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie privind interpretarea si aplicarea dispozitiilor art. 1, art. 2 alin. (1) si art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, in referire la timbrarea cererilor prin care cheltuielile de judecata sunt solicitate pe cale separata.

Reprezentantul procurorului general, doamna Antonia Constantin, arata ca, in interpretarea si aplicarea dispozitiilor art. 1, art. 2 alin. (1) si art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, cererile prin care se solicita, pe cale principala, acordarea cheltuielilor de judecata sunt supuse taxei judiciare de timbru, calculata la valoarea pretentiilor deduse judecatii, indiferent daca cererile care au format obiectul litigiului din care aceste cheltuieli provin au fost sau nu scutite de la plata taxelor judiciare de timbru.

In concluzie, solicita admiterea recursului in interesul legii si pronuntarea unei decizii prin care sa se asigure interpretarea si aplicarea unitara a legii.

Presedintele completului, doamna judecator Iulia Cristina Tarcea, constatand ca nu sunt intrebari de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile inchise, iar completul de judecata a ramas in pronuntare asupra recursului in interesul legii.

INALTA CURTE,

deliberand asupra recursului in interesul legii, constata urmatoarele:

1. **Problema de drept care a generat practica neunitara**

Din cuprinsul recursului in interesul legii, declarat, potrivit prevederilor art. 514 din Codul de procedura civila, de catre procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie, rezulta ca nu exista o practica judiciara unitara in ceea ce priveste interpretarea si aplicarea dispozitiilor art. 1, art. 2 alin. (1) si art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, in referire la timbrarea cererilor prin care cheltuielile de judecata sunt solicitate pe cale separata.

Problema de drept care a generat sesizarea Inaltei Curti de Casatie si Justitie s-a conturat in legatura cu calificarea cererilor

prin care se solicita, pe cale separata, plata cheltuielilor de judecata si a normelor legale aplicabile din perspectiva Legii nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare.

Astfel, in vreme ce unele instante au stabilit in sarcina titularilor acestor cereri obligatia de plata a taxei judiciare de timbru conform dispozitiilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, alte instante au apreciat ca cererile avand ca obiect acordarea, pe cale separata, a cheltuielilor de judecata sunt scutite de plata taxelor judiciare de timbru, in considerarea caracterului lor accesoriu fata de cererile principale a caror solutionare a ocazionat efectuarea cheltuielilor, cereri principale care intrau sub incidenta dispozitiilor legale de exceptare de la plata cheltuielilor de judecata.

Cererea de recurs in interesul legii a fost insotita de hotarari judecatoresti exemplificative.

2. **Examenul jurisprudential**

2.1. Intr-o orientare jurisprudentiala s-a apreciat ca atunci cand cheltuielile de judecata sunt solicitate pe cale accesorie (in procesul in care au fost efectuate), isi gaseste aplicare regula cuprinsa in art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, acestea fiind scutite de taxa judiciara de timbru, insa, in cazul in care aceste cheltuieli sunt solicitate pe cale separata, se aplica regula cu caracter general, conform careia actiunile si cererile introduse la instantele judecatoresti se timbreaza. Scutirea de la plata acestor taxe constituie exceptia, iar exceptiile sunt de stricta interpretare si aplicare (*exceptio est strictissimae interpretationis et aplicationis*). In lumina principiilor care se desprind din legislatia privitoare la taxele de timbru, interpretand *per a contrario* prevederile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, rezulta ca cererea principala prin care se solicita acordarea cheltuielilor de judecata suportate in cadrul unor procese finalizate este supusa taxei judiciare de timbru. Fiind o cerere evaluabila in bani, taxa judiciara de timbru datorata se va calcula in functie de cuantumul debitului solicitat, potrivit dispozitiilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare.

2.2. Intr-o alta opinie, aceste cereri au fost socotite scutite de la plata taxelor judiciare de timbru, retinandu-se existenta unui raport de accesorialitate fata de cererile principale initiale, *cereri initiale care prezinta particularitatea ca au beneficiat in temeiul unor prevederi legale de scutire de la plata taxelor judiciare de timbru.*

In justificarea acestui raport de accesorialitate au fost invocate si dispozitiile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, care au urmatorul continut: *SDe asemenea, nu se timbreaza: cererile de indreptare a erorilor materiale, tranzactiile intervenite intre parti in cursul procesului civil, cererile accesorii privind cheltuielile de judecata, precum si cererile pentru exercitarea cailor de atac in astfel de situatii.*

3. **Opinia procurorului general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie**

Procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie a sustinut ca punctul de vedere care rezulta din prima orientare jurisprudentiala, *respectiv acela ca cererile prin care cheltuielile de judecata sunt solicitate pe cale separata, au natura unor cereri principale, evaluabile in bani, pentru care se datoreaza taxa judiciara de timbru in conformitate cu dispozitiile art. 2 alin. (1) Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare,* este in acord cu litera si spiritul legii.

Astfel, s-a aratat ca, potrivit dispozitiilor art. 1 din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, regula o constituie plata taxei judiciare de timbru, in vreme ce scutirea de la plata acestei taxe reprezinta o exceptie de stricta interpretare si aplicare, precum si ca, in jurisprudenta sa, Curtea Constitutionala a statuat in sensul ca Sart. 21 din Constitutie nu interzice stabilirea taxelor de timbru in justitie, fiind legal si normal ca justitiabilii care trag un folos nemijlocit din activitatea desfasurata de autoritatile judecatoresti sa contribuie la acoperirea cheltuielilor acestora. Prin urmare, regula este cea a timbrarii actiunilor in justitie, exceptiile fiind posibile in masura in care sunt stabilite de legiuitor. Taxa de timbru este o modalitate de acoperire, in parte, a cheltuielilor pe care le implica serviciul public al justitiei. Potrivit legii, contributia justitiabilului, prin avansarea unei parti din aceste cheltuieli, poate fi recuperata de la partea care cade in pretentii.Z

Cu privire la situatiile de exceptie reglementate de Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, s-a aratat ca acestea sunt prevazute la art. 15N17 [2], care nu fac nicio referire la cererile avand ca obiect acordarea cheltuielile de judecata.

Procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie a facut referire la dispozitiile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, si, prin raportare la prevederile art. 61 alin. (1) si art. 139 alin. (1) din Constitutie si, respectiv, la cele ale art. 78 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnica legislativa pentru elaborarea actelor normative, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, a concluzionat ca sunt de stricta interpretare in sensul ca sunt aplicabile numai in cazul in care cheltuielile de judecata se solicita in procesul care le-a ocazionat.

S-a aratat ca posibilitatea partii indreptatite de a-si valorifica dreptul de a solicita plata cheltuielilor de judecata pe calea unei actiuni civile separate este recunoscuta in mod constant in jurisprudenta, dar aceasta actiune este o cerere principala intrucat caracterul accesoriu al unei cereri se stabileste in raport cu cererea principala prin care se declanseaza procedura judiciara, iar nu in raport cu o cerere care a format obiectul altui proces.

In ceea ce priveste ratiunea instituirii scutirii de plata a taxelor judiciare de timbru pentru cererile accesorii prin care se solicita cheltuielile de judecata, s-a aratat ca acestea nu modifica valoarea obiectului actiunii principale si, pe cale de consecinta, nici valoarea supusa taxarii; or, in cazul cererilor formulate pe cale separata, o asemenea ratiune nu subzista.

Subliniind caracterul distinct al cererii de acordare, pe cale separata, a cheltuielilor de judecata de procesul initial care le-a generat, procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie a apreciat ca nu prezinta nicio relevanta daca actiunea sau cererea care a format obiectul litigiului initial a fost scutita, potrivit legii, de plata taxei judiciare de timbru.

Cu referire la dispozitiile art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, s-a aratat ca acestea sunt aplicabile doar in situatiile in care prin legi speciale se instituie in mod expres scutiri de la plata taxelor judiciare de timbru.

In lipsa unei dispozitii legale exprese in sensul scutirii si fata de sfera de aplicare a dispozitiilor art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie a aratat ca, in problema de

drept analizata, legiuitorul nu a inteles sa deroge de la regula timbrarii cererilor si actiunilor in justitie.

4. **Jurisprudenta relevanta a Curtii Constitutionale**

Prin *Decizia nr. 504 din 20 aprilie 2010, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 377 din 8 iunie 2000*, Curtea Constitutionala a statuat ca: Saccesul liber la justitie nu interzice stabilirea taxelor de timbru in justitie, fiind justificat ca persoanele care se adreseaza autoritatilor judecatoresti sa contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justitie. In virtutea dispozitiilor constitutionale ale art. 56 alin. (1), potrivit carora rCetatenii au obligatia sa contribuie, prin impozite si prin taxe, la cheltuielile publicer, plata taxelor si a impozitelor reprezinta o obligatie constitutionala a cetatenilor. Echivalentul taxelor judiciare de timbru este integrat in valoarea cheltuielilor stabilite de instanta de judecata prin hotararea pe care o pronunta in cauza, plata acestora revenind partii care cade in pretentii.Z De asemenea, Curtea a mai retinut ca, pentru aceleasi considerente, textul de lege criticat nu cuprinde prevederi de natura sa aduca atingere principiului potrivit caruia justitia este unica, impartiala si egala pentru toti, consacrat de art. 124 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

De asemenea, prin *Decizia nr. 422 din 13 noiembrie 2003, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 908 din 19 decembrie 2003,* Curtea Constitutionala a statuat ca: Sechivalentul taxelor judiciare de timbru este integrat in valoarea cheltuielilor de judecata stabilite de instanta de judecata prin hotararea pe care o pronunta in cauza, plata acestora revenind partii care cade in pretentii.

In felul acesta reclamantul care a platit taxele judiciare de timbru va suporta pierderea sumelor de bani platite cu titlul acesta, numai atunci cand instanta hotaraste ca actiunea sa nu este intemeiata sau nu indeplineste alte conditii prevazute de lege pentru a fi admisa, altfel spus, atunci cand reclamantul a pus in miscare in mod nejustificat serviciul public al justitiei. In cazul in care actiunea introdusa de reclamant a fost admisa, instanta de judecata il obliga pe parat la plata cheltuielilor de judecata, in acestea cuprinzandu-se si taxele judiciare de timbru.

In ambele ipoteze enuntate mai sus, plata taxelor judiciare de timbru nu este de natura sa-i cauzeze platitorului o pierdere injusta si nu poate fi caracterizata, in consecinta, ca o impiedicare a accesului liber la justitie. [...]Z

5. **Jurisprudenta relevanta a Curtii Europene a Drepturilor Omului**

In jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului, s-a evidentiat ca o caracteristica a principiului liberului acces la justitie este aceea ca nu este un drept absolut (Cauza *Ashingdane impotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, 1985). Astfel, acest drept, care cere prin insasi natura sa o reglementare din partea statului, poate fi subiectul unor limitari, atat timp cat nu este atinsa insasi substanta sa.

In cauze precum *Iorga impotriva Romaniei* 2007, *Rusen impotriva Romaniei* 2008, *Bejan impotriva Romaniei* 2008 sau *Nemeti impotriva Romaniei* 2008, Curtea a statuat ca, prin stabilirea unei taxe judiciare de timbru, a existat o limitare a dreptului reclamantului de a accede la o instanta, insa aceasta urmarea un scop legitim, si anume limitarea cererilor in justitie abuzive si colectarea de fonduri pentru bugetul justitiei; in schimb, nu a fost intrunita conditia proportionalitatii cuantumului stabilit raportat la scopul urmarit.

Din jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului se observa faptul ca, in materia stabilirii taxelor judiciare de timbru, statele dispun o anumita marja de apreciere, insa masurile adoptate in cadrul acestei marje de apreciere trebuie sa urmareasca un scop legitim si sa existe un grad rezonabil de proportionalitate intre mijloacele utilizate si scopul urmarit. Se recunoaste obligatia justitiabililor de a contribui la costurile pe care statul le are cu privire la organizarea serviciului public al justitiei, insa exista preocuparea constanta ca, tinandu-se seama de criterii precum natura dreptului dedus judecatii, cuantumul taxei, faza procesuala in care este impusa taxa, circumstantele cauzei si situatia financiara a partilor, aceasta obligatie sa nu reprezinte, in cazuri particulare, un impediment efectiv pentru accesul la justitie.

6. **Doctrina in materie**

In literatura de specialitate, cu referire la problema de drept supusa analizei, au fost exprimate argumente care sustin prima orientare jurisprudentiala, aratandu-se ca Satunci cand cererea de cheltuieli de judecata este formulata pe cale separata, vor fi urmate regulile de competenta de drept comun, pretentia nemaiputand fi considerata accesorie, pentru ca, prin efectul prorogarii de competenta sa fie in caderea instantei investite cu judecata litigiului principalZ (Noul Cod de procedura civila comentat si adnotat N coordonatori V.M. Ciobanu si M. Nicolae, Ed. Universul Juridic, Bucuresti, 2013, vol. I, pag. 1024); in mod similar, alti autori au apreciat ca Sin toate situatiile in care cheltuielile de judecata sunt solicitate printr-o actiune separata, aceasta se infatiseaza ca o cerere avand un caracter principal, iar temeiul actiunii il constituie principiul raspunderii civile delictualeZ (Noul Cod de procedura civila, Comentariu pe articole N I. Les, Ed. C.H. Beck, Bucuresti, 2013, pag. 600 cu nota de trimitere la Tribunalul Suprem, Sectia civila, Decizia nr. 135/3.02.1981 C.D. 1981, p. 233; Tribunalul Suprem, Sectia civila, Decizia nr. 328/11.02.1984 C.D. 1984, p. 208), respectiv ca: S...in cazul in care cheltuielile de judecata sunt solicitate printr-o cerere separata (fie ca nu au fost solicitate in procesul care le-a prilejuit, fie ca, desi au fost solicitate, instanta a omis sa se pronunte asupra lor), atunci, indiferent de natura procesului in care au fost facute cheltuielile respective (civil, comercial, litigiu de munca etc.), procesul care are ca obiect numai acordarea cheltuielilor de judecata este un proces civil, distinct, astfel incat cererea se judeca in prima instanta de judecatorie (afara de cazul in care ar deveni incidente prevederile inscrise in art. 2 pct. 1 lit. b) din Codul de procedura civila, cand competenta de prima instanta va apartine tribunalului)Z (Codul de procedura civila adnotat, G. Boroi si O. Spineanu-Matei, Ed. Hamangiu, Bucuresti, 2011, pag. 457N458).

In sens contrar, a fost exprimata opinia conform careia: SDesi art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru dispune ca nu se timbreaza cererile accesorii privind cheltuielile de judecata, aceasta scutire opereaza si atunci cand cererea de recuperare a cheltuielilor este formulata pe cale separata, intrucat aceasta este o pretentie accesorie, derivata din litigiul principal, si are doar o existenta formala ca cerere principala.Z (Noul Cod de procedura civila, Comentariu pe articole, G. Boroi, O. Spineanu-Matei, Andreea Liana Constanda [...] Ed. Hamangiu, 2013, vol. 1, pag. 843.)

7. **Raportul asupra recursului in interesul legii**

Raportul asupra recursului in interesul legii, intocmit de judecatorii raportori desemnati conform art. 516 alin. (5) din Codul de procedura civila, a concluzionat ca cererile prin care se solicita acordarea, pe cale separata, a cheltuielilor de judecata sunt, in toate cazurile, cereri principale supuse taxelor judiciare de timbru.

8. **Inalta Curte**

Examinand sesizarea cu recurs in interesul legii, raportul intocmit de judecatorii raportori si dispozitiile legale ce se solicita a fi interpretate in mod unitar, retine urmatoarele:

Inalta Curte de Casatie si Justitie a fost legal sesizata, iar recursul in interesul legii este admisibil, fiind indeplinite cumulativ cerintele prevazute de art. 514 si 515 din Codul de procedura civila privitoare la titularul sesizarii si la existenta unei jurisprudente neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretata.

Pentru hotararile judecatoresti pronuntate sub imperiul Codului de procedura civila anterior, subzista conditia ca hotararile mentionate sa fie irevocabile; hotararile anexate indeplinesc conditia de a fi irevocabile.

Desi ulterior inregistrarii recursului in interesul legii pe rolul Inaltei Curti de Casatie si Justitie, prin Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, a fost abrogata Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificarile si completarile ulterioare, prezentul demers judiciar nu devine lipsit de obiect intrucat prevederile legii vechi ultraactiveaza in privinta cererilor de chemare in judecata si a celorlalte cereri care au fost inregistrate pe rolul instantelor judecatoresti anterior intrarii in vigoare a noii reglementari.

Astfel, norma tranzitorie cuprinsa in art. 55 din Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 80/2013 prevede ca SPentru cererile si actiunile introduse pana la intrarea in vigoare a prezentei ordonante de urgenta, timbrul judiciar se aplica, respectiv taxele judiciare de timbru se stabilesc si se platesc in cuantumul prevazut de legea in vigoare la data introducerii lor.Z

SDispozitiile legii vechi se aplica pentru actiunile si cererile introduse sub imperiul acesteia, inclusiv pentru cererile incidentale si caile de atac formulate in cadrul acestoraZ. In plus, Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 80/2013 pastreaza, in esenta, dispozitiile legale examinate in recursul in interesul legii pendinte.

Inalta Curte este chemata sa interpreteze, in vederea aplicarii unitare, urmatoarele prevederi legale din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru:

1. Art. 1 care are urmatorul continut: *SActiunile si cererile introduse la instantele judecatoresti, precum si cererile adresate Ministerului Justitiei si Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie sunt supuse taxelor judiciare de timbru, prevazute in prezenta lege, si se taxeaza in mod diferentiat, dupa cum obiectul acestora este sau nu evaluabil in bani, cu exceptiile prevazute de lege.*

2. Art. 2 alin. (1) care, in forma in vigoare la data sesizarii Inaltei Curti de Casatie si Justitie, avea urmatorul continut: *SActiunile si cererile evaluabile in bani, introduse la instantele judecatoresti, se taxeaza astfel:*

a) pana la valoarea de 50 lei P 6 lei;

b) intre 51 lei si 500 lei P 6 lei + 10% pentru ce depaseste 50 lei;

c) intre 501 lei si 5.000 lei P 51 lei + 8% pentru ce depaseste 500 lei;

d) intre 5001 lei si 25.000 lei P 411 lei + 6% pentru ce depaseste 5.000 lei;

e) intre 25.001 lei si 50.000 lei P 1.611 lei + 4% pentru ce depaseste 25.000 lei;

f) intre 50.001 lei si 250.000 lei P 2.611 tei + 2% pentru ce depaseste 50.000 lei;

g) peste 250.000 lei P 6.611 lei + 1% pentru ce depaseste 250.000 lei.

3. Art. 15 lit. p) care are urmatorul continut: *SSunt scutite de taxe judiciare de timbru actiunile si cererile, inclusiv cele pentru exercitarea cailor de atac, referitoare la: [...]*

p) orice alte actiuni, cereri sau acte de procedura pentru care se prevad, prin legi speciale, scutiri de taxa judiciara de timbru.

Dispozitiile art. 1 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificarile si completarile ulterioare, instituie principiul conform caruia regula generala o constituie plata taxei judiciare de timbru pentru actiunile si cererile introduse la instantele judecatoresti.

Exceptiile de la regula timbrarii cererilor si actiunilor formulate in justitie, care, potrivit principiilor generale de interpretare, sunt de stricta interpretare si aplicare, sunt prevazute in art. 15N17 [2] din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, iar in cuprinsul acestor articole nu se regasesc textual mentiuni privitoare la cererile privind cheltuielile de judecata.

Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, prevad la art. 13 si 14 alte situatii de exceptie in care taxa judiciara de timbru nu este datorata.

Astfel, art. 13 prevede ca Snu se timbreaza*cererile depuse in cursul judecatii si care nu modifica valoarea taxabila sau caracterul cererii initiale,* ca de exemplu: cererea cu care se depune lista de martori, cererea pentru precizarea domiciliului ales sau pentru schimbarea domiciliului, cererea pentru depunerea recipiselor de consemnare si a chitantelor de plata a sumelor ce reprezinta onorarii pentru experti, pensii de intretinere si alteleZ.

Art. 14 prevede ca: SDe asemenea, nu se timbreaza cererile de indreptare a erorilor materiale, tranzactiile intervenite intre parti in cursul procesului civil, *cererile accesorii privind cheltuielile de judecata,* precum si pentru exercitarea cailor de atac, in astfel de situatii.Z

Potrivit art. 78 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnica legislativa pentru elaborarea actelor normative, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, SOrdinele [...] trebuie sa se limiteze strict la cadrul stabilit de actele pe baza si in executarea carora au fost emise si nu pot contine solutii care sa contravina prevederilor acestoraZ.

Rezulta ca prevederile cuprinse in normele metodologice de aplicare a legii se afla in raport de subordonare fata de actul normativ cu forta juridica superioara pe baza si in executarea caruia au fost emise si nu pot adauga la prevederile legale din actul de baza.

Din interpretarea coroborata a ipotezelor expres prevazute de art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, cu dispozitiile art. 13 din acelasi act normativ (care reglementeaza exceptarea de la plata taxei judiciare de timbru a cererilor care indeplinesc cumulativ doua conditii, respectiv sunt depuse in cursul judecatii si nu modifica valoarea taxabila sau caracterul cererii initiale) se poate concluziona ca art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul nr. 760/C/1999 al ministrului justitiei este aplicabil *exclusiv* cererilor de acordare a cheltuielilor de judecata care indeplinesc conditia de a fi cereri accesorii, respectiv sunt formulate in chiar litigiul in care au fost efectuate.

In functie de criteriul de clasificare determinat de calea procedurala aleasa de parte, pentru considerentele care au fost expuse si in doctrina, acestea au caracterul de ***cereri principale.*** In plus, acestea au caracter autonom fata de litigiile primare, care decurge din: a) *natura civila a procesului,* independent de natura litigiului care a generat efectuarea cheltuielilor, b) *fundamentul juridic,* reprezentat de raspunderea civila delictuala (decurgand din culpa procesuala si necesitatea acoperirii integrale a prejudiciului cauzat partii castigatoare) si c) imprejurarea ca ratiunea prorogarii competentei instantei in temeiul dispozitiilor art. 17 din vechiul Cod de procedura civila (respectiv art. 123 din Codul de procedura civila) nu subzista in cazul acestor cereri, cu consecinta aplicarii regulilor de competenta de drept comun.

Aceste caracteristici (cereri principale cu caracter autonom) apartin deopotriva si cererilor prin care se solicita, pe cale separata, acordarea cheltuielilor de judecata rezultate din procese care au fost scutite de taxa judiciara de timbru.

Prin urmare, aceste cereri nu se fundamenteaza pe dispozitiile legale din legile speciale care instituie scutiri de la plata taxelor de timbru si, in consecinta, *nu intra sub incidenta art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare.*

Cu referire la argumentul principal expus de instantele care s-au pronuntat in sensul celei de-a doua orientari jurisprudentiale, respectiv existenta unui raport de accesorialitate fata de cererile principale initiale, cereri initiale care prezinta particularitatea ca au beneficiat, in temeiul unor prevederi legale, de scutire de la plata taxelor judiciare de timbru, se constata ca, pentru justificarea in drept a solutiei adoptate, au fost coroborate dispozitiile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999 cu dispozitiile art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, ori cu dispozitii din legi speciale care prevad scutiri de la plata taxelor de timbru.

Aceasta asociere de norme nu apare ca fiind necesara intrucat, asa cum s-a aratat, art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, este aplicabil exclusiv cererilor de acordare a cheltuielilor de judecata care indeplinesc conditia de a fi cereri *accesorii,* respectiv sunt formulate in chiar litigiul in care au fost efectuate, fiind fara relevanta daca cererile principale sunt supuse timbrajului.

Prin urmare, daca cererea de acordare a cheltuielilor de judecata este formulata in procesul primar, dispozitiile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1999, sunt suficiente pentru a justifica exceptarea de la plata taxelor judiciare de timbru. In schimb, daca aceeasi cerere este formulata pe cale principala, respectiv ipoteza examinata in prezentul demers judiciar, art. 14 din aceleasi norme metodologice nu este aplicabil in nicio situatie, de vreme ce, asa cum s-a aratat, el se aplica exclusiv cererilor de acordare a cheltuielilor de judecata care indeplinesc conditia de a fi cereri *accesorii.*

Avand in vedere regula instituita de legea taxelor de timbru (conform careia cererile adresate instantelor judecatoresti se timbreaza) si imprejurarea ca aceasta nu prevede scutirea de la plata taxelor de timbru pentru cererile principale prin care se solicita, pe cale separata, plata cheltuielilor de judecata rezulta ca, in astfel de situatii, cererea trebuie taxata la valoarea pretentiilor, conform prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare.

Aceasta concluzie rezulta si din interpretarea *per a contrario* a prevederilor art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului justitiei nr. 760/C/1.999, interpretare care conduce la concluzia ca cererea principala prin care se solicita acordarea cheltuielilor de judecata suportate de reclamant in cadrul unor procese anterioare, finalizate, este supusa taxei judiciare de timbru. Scutirea de la plata acestor taxe constituie exceptia, iar potrivit unui principiu esential al dreptului, exceptiile sunt de stricta interpretare si aplicare (*exceptio est strictissimae interpretationis et aplicationis*).

Ratiunea acestei solutii rezida si in faptul ca, prin declansarea unui nou litigiu pentru recuperarea cheltuielilor de judecata, se genereaza costuri suplimentare pentru sistemul judiciar, iar, asa cum a retinut si Curtea Constitutionala, nu numai ca accesul liber la justitie nu interzice stabilirea taxelor de timbru in justitie, dar este justificat ca persoanele care se adreseaza autoritatilor judecatoresti sa contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justitie.

In considerarea caracterului lor autonom, care, asa cum s-a aratat, deriva, in principal, din faptul ca temeiul juridic al cererii de recuperare a cheltuielilor de judecata este unul distinct de cel al procesului care a generat efectuarea cheltuielilor de judecata, cererile de acordare, pe cale separata, a cheltuielilor de judecata rezultate din procese in care nu au fost datorate taxe judiciare de timbru nu se circumscriu dispozitiilor de exceptie cuprinse in art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare.

Pentru considerentele aratate, in temeiul art. 517 cu referire la art. 514 din Codul de procedura civila,

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE

In numele legii

DECIDE:

Admite recursul in interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie.

In interpretarea si aplicarea dispozitiilor art. 1, art. 2 alin. (1) si 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificarile si completarile ulterioare, stabileste:

Cererile prin care se solicita, pe cale separata, acordarea cheltuielilor de judecata sunt cereri principale supuse taxei judiciare de timbru, care se calculeaza la valoarea pretentiilor deduse judecatii, chiar daca cererile care au format obiectul litigiului din care aceste cheltuieli provin au fost scutite de la plata taxelor judiciare de timbru.

Obligatorie, potrivit dispozitiilor art. 517 alin. 4) din Codul de procedura civila adoptat prin Legea nr. 134/2010.

Pronuntata, in sedinta publica, astazi, 18 noiembrie 2013.

VICEPRESEDINTELE INALTEI CURTI DE CASATIE SI JUSTITIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent-sef,
Ruxandra Petre